

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualue

Sivistys- ja hyvinvointipalvelut

Sivistys- ja hyvinvointipalvelut 1000 €	TA 2024	MUUTOS	MTA 2024	TOT. 30.9.	poikkeama	TOT %	TPE 2024	TP 2023
Toimintatuotot	4 086	-213	3 873	2 063	-1 810	53,3 %	3 447	3 571
Myyntituotot	1 650	-113	1 537	703	-834	45,7 %	1 410	1 290
Maksutuotot	1 093		1 093	626	-466	57,3 %	953	1 112
Tuet ja avustukset	1 285	-100	1 185	704	-481	59,4 %	1 025	1 126
Muut toimintatuotot	59		59	30	-29	50,6 %	59	42
Valmistus omaan käyttöön								
Toimintakulut	-55 947	-516	-56 463	-40 982	15 481	72,6 %	-56 246	-54 761
Henkilöstökulut	-29 227		-29 227	-21 348	7 879	73,0 %	-29 275	-28 593
Palvelujen ostot	-9 776	-516	-10 292	-7 139	3 153	69,4 %	-10 277	-9 541
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-985		-985	-831	154	84,4 %	-985	-1 053
Avustukset	-2 706		-2 706	-1 765	941	65,2 %	-2 456	-2 635
Muut toimintakulut	-13 254		-13 254	-9 900	3 353	74,7 %	-13 254	-12 938
Toimintakate	-51 861	-729	-52 590	-38 919	13 671	74,0 %	-52 800	-51 190
Vuosikate	-51 861	-729	-52 590	-38 919	13 671	74,0 %	-52 800	-51 190
Poistot ja arvonalentumiset	-470		-470	-244	226	51,9 %	-470	-423
Poistot ja arvonal.	-470		-470	-244	226	51,9 %	-470	-423
Tilikauden tulos	-52 331		-53 060	-39 163	13 897	73,8 %	-53 270	-51 613
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-52 331		-53 060	-39 163	13 897	73,8 %	-53 270	-51 613
Vyörytyserät	-2 752		-2 752	-2 051	701	74,5 %	-2 752	-2 019
Vyörytystuotot				785	785			757
Vyörytyskulut	-2 752		-2 752	-2 836	-84	103,0 %	-2 752	-2 776
Kustannuslaskennalliset erät								
Yli/alij. vyörytyser. jälkeen	-55 083		-55 812	-41 214	14 598	73,8 %	-56 022	-53 632

Palvelualueen palvelusuunnitelma

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueella toimii kaksi lautakuntaa. Sivistyslautakunta ohjaa palvelutuotannossa varhaiskasvatus- ja opetuspalveluita. Hyvinvointilautakunta ohjaa palvelutuotannossa elinikäisen oppimisen palveluita sekä nuoriso-, liikunta- ja hyvinvointipalveluita.

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueella edistetään tasa-arvoisesti kuntalaisten varhaiskasvatusta, opetusta, sivistystä, osaamista, vapaa-aikaa ja hyvinvointia. Palvelut on tuotettu asiakas-lähtöisesti, taloudellisesti ja tehokkaasti laadukkaita palveluja turvallisessa toimintaympäristössä.

Palvelualueen kuntalaisten hyvinvointia koskevat tavoitteet on johdettu kunnan hyvinvointisuunnitelmasta. Keskeisimmät tavoitteet ja niihin liittyvät palvelualueen toimenpiteet ovat esitetty erillisessä liitteessä sekä tulosalueiden palvelusuunnitelmissa.

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualue

Toiminnan ja talouden olennaiset tapahtumat

Sivistyksen yhteiset

Sivistyksen yhteisellä tulosalueella on viety eteenpäin sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen strategista tilaselvitystä, jonka teki FCG Oy. Kunnan hallitus asetti tilaselvityksen jatkovalmistelulle ohjausryhmän. Sivistysjohtaja, hyvinvointipäällikkö ja opetuspäällikkö valmistelivat tilaselvityksen ohjausryhmälle skenaariomalleja. Mallien taustalla ovat opetuspalveluiden muuttovoittoennusteella korjatut oppilasennusteet. Ohjausryhmälle sovittiin kevätkaudelle 2024 kolme kokousta. Ensimmäinen kokous oli 12.2.2024. Seuraavat kokoukset olivat 6.5. ja 27.5.2024. Ohjausryhmä on käsitellyt FCG:n strategisen tilatarveselvityksen pohjalta valmisteltuja skenaariomalleja ja antanut ohjeistusta niiden jatkovalmisteluun. Viimeisessä ohjausryhmässä sovittiin, että valmistelun tuloksia esitellään kunnanvaltuuston seminaarissa 26.8.2024. Seminaarin evästyksen pohjaten valmisteltiin sivistys- ja hyvinvointipalveluiden tilaselvityksen toimenpideohjelmaluonnos, joka käsiteltiin syyskuussa 2024 hyvinvointilautakunnassa ja sivistyslautakunnassa. Luonnoksesta pyydettiin lausuntoja vaikuttamistoimielimiltä ja muilta tahoilta.

Sivistys- ja hyvinvointipalveluiden tulosalueet osallistuivat aktiivisesti keväällä 2024 käyttöön otettavan uuden henkilöstöjärjestelmän valmisteluun. Tämä vei runsaasti aikaa palvelualueelta nimettyjen henkilöiden työajasta.

Taloudellisesti osavuosisikatsaus III/2024 tilinpäätösennusteen mukaan tulosalueen toteuma tulee vastaamaan talousarviota.

Opetuspalvelut

Lukuvuosi 2024-2025 alkoi 7.8.2024. Perusopetuksen aloittavia (1. lk.) oppilaita oli 229 (20.9.2024). Tilastointipäivän 20.9 mukaan vuonna 2023 koulunsa aloittaneita oli 289, vuonna 2022 265 ja vuonna 2021 287. Lukuvuoden keskeisiä kehittämiskohteita ovat hyvinvointi ja turvallisuus, digitalisaation edistäminen sekä kielet ja kulttuuri. Kehittämiskohteita ovat äidinkielen ja kirjallisuuden sekä matematiikan perustaitojen oppiminen, tunne- ja vuorovaikutustaidot, kouluruokailu, liikkumisen edistäminen, oppilasurheilutoiminta, oppilaiden toisilleen järjestämä välituntitoiminta sekä harrastekalenterin käytön edistäminen. Lukuvuoden aikana valmistaudumme lisäksi valtakunnalliseen oppimisen tuen kokonaisuudistukseen. Luku- ja kirjoitustaidon edistämisen hanke käynnistyi.

Työrauhan edistämisen osalta Sivistyslautakunta päätti 24.9.2024 lukuvuosisuunnitelmien hyväksymisen yhteydessä koulukohtaiset järjestysäännöt, joita yhdenmukaistettiin erityisesti tietokoneiden, puhelimen ja mobiililaitteiden käytön osalta. Lukuvuoden keskeisenä painopisteenä on kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ennaltaehkäiseminen ja siihen puuttuminen. Tavoitteen saavuttamista tukee kehittämishanke jengiytymisen ja rikollisuuden ehkäisemiseksi, jossa rakennetaan ennalta ehkäisevää, puuttuvaa ja korjaavaa toimintakulttuuria sekä oppilaiden, huoltajien, henkilöstön että eri yhteistyötahojen näkökulmista. Sivistyslautakunta päätti koulutuksen järjestäjän tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman 18.6.2024. Kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän vastainen työ Mäntsälässä-sivusto on osa henkilökunnan ja oppilaiden turvallisuuskansiota. Oppilaiden turvallisuuskansion kehittämisessä vahvistetaan oppilaiden osallisuutta.

Sivistyslautakunta päivitti kokouksessaan 13.8.2024 §73 Mäntsälän perusopetuksen opetussuunnitelman tvtaitotasot osaksi paikallista opetussuunnitelmaa vuosiluokille 1-2, 3-4, 5-6 ja 7-9. Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen lääkehoitosuunnitelma päivitettiin Sivistyslautakunnassa 24.9.2024 §81. Samassa kokouksessa

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualue

Sivistyslautakunta päätti lukiokoulutuksen kehittämisestä kehittämissuunnitelman mukaisesti sekä päätti esittää kunnanhallitukselle ja kunnanhallituksen edelleen valtuustolle, että Ehnroosin ja Myllymäen koulut muodostavat yhtenäiskoulun 1.8.2025 lukien. Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen tilojen käytön toimenpideohjelman valmistelu vuosille 2025-2030 saatettiin Sivistyslautakunnalle tiedoksi 24.9.2024 §86. Sivistyslautakunta päätti samassa yhteydessä toimenpideohjelman osallisuustyöskentelyn suunnitelmasta.

Osavuosisikatsaus III/2024 osalta tehdyn ennusteen tarkennuksen jälkeen ei ole tarvetta esittää opetuspalveluiden osalta lisämäärärahaesityksiä.

Varhaiskasvatuspalvelut

Varhaiskasvatuksen uusi asiakastietojärjestelmä on otettu käyttöön ja tiedot siirtyvät ajantasaisesti Vardaan. Ohjelmien vaihdos aiheutti sen, että muutaman asiakasperheen maksupäätös jäi elokuun osalta siirtymättä Vardaan. Avi on seurannut kevään aikana varhaiskasvatuksen henkilöstön kelpoisuuksia ja Mäntsälän vastattavaksi tuli myös syyskuussa asiasta selvitys. Strategian mukaisesti on edistetty henkilöstön ja lasten digitaalisia taitoja, varhaiskasvatuksen digitsemppari aloitti hankkeessa syyskuussa. Liikkumista on edistetty liikunta-hankkeen osalta.

Varhaiserityiskasvatuksessa on päivitetty lasten tukeen liittyviä lomakkeita ja koulutettu henkilöstö käyttämään tuen vaikuttavuuden arvioinnin mallia. Esioppilaiden poissaolojen seurannan ja puuttumisen mallin materiaalit on päivitetty ja esiopetuksen henkilöstölle on pidetty infotilaisuus. Konsultoivien varhaiskasvatuksen erityisopettajien työkokonaisuuksia on muokattu yhdessä uudelleen, jotta erityisopetus toteutuisi päiväko-deissa tasa-arvoisesti, huomioiden alueelliset eroavaisuudet.

Varhaiskasvatuksessa on käynnissä tasa-arvohanke, jolla on palkattu kaksi avustajaa päiväkotiryhmiin. Muut avustajat, noin 10, on palkattu henkilöstöbudjetista. Digitaalisten taitojen tukemisen (digitsemppari) lisäksi varhaiskasvatuksessa ei ole muita hankkeita.

Osavuosisikatsaus III/2024 yhteydessä varhaiskasvatuspalveluiden ennustetta on tarkennettu. Tulosalueen menot ovat ennusteen mukaan sillä tasolla, ettei lisämäärärahaesitystä menoihin ole tarvetta tehdä. Osavuosisikatsaus II/2024:ssa tilinpäätösennusteen tuloarviota kotikuntakorvausten osalta laskettiin 55 000 eurosta 15 000 euroon ja varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen kertymän arvio laskettiin 700 000 eurosta 535 000 euroon. Osavuosisikatsaus III/2024:n yhteydessä asiakasmaksujen kertymän arviota nostettiin 535 000 eurosta 560 000 euroon. Yhteensä näiden kahden tuloarvion laskulla on 180 000 euron negatiivinen vaikutus talousarvion toimintatuottoihin ja toimintakatteeseen nähden.

Elinikäinen oppiminen ja hyvinvointipalvelut

Vapaa-aikapalvelujen osalta liikuntapalvelut ovat toteuttaneet vuosikellon mukaisesti, kesällä oli eri liikuntamuotokokeiluja mm. SUP- lautakokeilut ja lapsille oli uimakoulu Orimattilan uimahallissa. Syksy on lähtenyt käyntiin erilaisten ryhmien muodossa. Liikkumis- ja elintapaneuvontaan on ohjautunut hyvin asiakkaita ja kuntosaliaikaa on lisätty. HUR-kuntosalilaitteille on kysyntää, sillä eri ikäisten kuntoutettavien määrä on kasvanut. Uusi tilavarausjärjestelmä Timeworks otettiin käyttöön 1.6.24 ja tilojen hinnastoa päivitetään parhaillaan.

Nuorisotyön kehittäminen on edennyt suunnitelmien mukaan: elo-syyskuussa saatiin palkattua 0,5 + 0,5 nuorisoohjaajaa ja heidän myötänsä päästään lisäämään toivottua iltaja viikonlopputyötä. Monitoimitalon nuorisotilan lauantai aukiolot saatiin käyntiin 7.9.24 alkaen ja Hyökännummen koululla saadaan aloitettua 5.11.24 nuorille tarkoitettut tiistai ja perjantai-illat. Yhteistyö perusopetuksen kanssa on myös lähtenyt toteutumaan

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualue

niin, että nuoriso-ohjaajat käyvät kaikilla kouluilla 6 kertaa syksyn aikana pitämässä välituntitoimintaa. Nuorisopalvelujen ilta- ja viikonlopputöiden lisääntyminen edellyttää työvuorosuunnitteluohjelmaa. Työvuorosuunnitteluohjelma Titanian mahdollista käyttöönottoa ei ole huomioitu ensi vuoden talousarvioissa., käyttöönotto (syksyn 2024 aikana) maksaa noin 5800 € ja vuosikustannukset noin 432 €. Nuorisopalvelut järjestivät yhdessä vanhempainyhdistyksen kanssa lapsille leirin Hyökännummen koululla kesäkuun alussa. Tästä koituneet siivouskustannukset menevät nuorisopalvelun menokohdalta. Etsivänuorisotyössä toinen työntekijä on pois kesäkuusta helmikuuhun 2025 asti. Sijaisuus on ollut auki kolme kertaa ja hakuaikaa on jatkettu. Tehtävään sopivia ja päteviä hakijoita on ollut vähän, mutta lokakuussa päästään haastattelemaan ehdokkaita.

Mäntsälän kansalaisopistossa aloitti 1.8.2024 kaksi uutta työntekijää, kuvataiteen päätoiminen opettaja sekä liikunnan ja tanssin päätoiminen opettaja. Iltavalvoja vakinaistettiin. Kansalaisopiston kursseille ilmoittautuminen alkoi 8.8.2024. Ilmoittautumispäivästä syyskuun loppuun mennessä kursseilla oli 1314 netto-opiskelijaa. Syyskuun loppuun mennessä kurssimaksutuottoja syksyn kursseista oli 37 768 €. Syyskuun loppuun mennessä peruttuja kursseja oli 14. Lukuvuonna 2024–2025 koko lukuvuoden kurssien laskutus tapahtuu 2x/lukuvuodessa, jolloin tulot kohdentuvat tarkemmin oikealle kalenterivuodelle. Hyvinvointilautakunta hyväksyi kaksi opetussuunnitelmaa (kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman ja taiteen perusopetuksen aikuisten käsityön opetussuunnitelman). Kansalaisopisto osallistui Harrastusmessuille ja turvallisuuskävely toteutettiin elokuussa. Kansalaisopisto on mukana kahdessa yhteishankkeessa: Esteet nurin ja eArt. Rehtori veti Vapaan sivistystyön päivillä elokuussa Helsingissä yhdessä Kuopion kansalaisopiston työntekijöiden kanssa Esteet nurin- hankkeen työpajan.

Kirjastot ottivat käyttöön huhtikuun lopulla valtakunnallisen e-kirjaston, josta asiakkaat saavat käyttöönsä e-kirjat, e-äänikirjat ja e-aikakauslehdet, joten e-kirjapalvelu Ellibs ja e-aikakauslehtipalvelu Emagz poistuvat asiakkaiden käytöstä. Muutoksella ei ole merkittäviä vaikutuksia kustannuksiin. Painettujen lehtien edelleen jatkuva hinnannousu sen sijaan on pakottanut tarkastelemaan painettujen lehtien tilausvalikoimaa vuoden 2025 osalta aineistomäärärahojen pysyessä ennallaan. Myös kirjojen hinnat ovat nousseet jo parin vuoden ajan.

Päiväkoti- ja kouluryhmien sekä mm. kotoutuja- ja toisen asteen opiskelijaryhmien opastukset kirjastossa ovat käynnistyneet syksyllä vilkkaasti ja kutsuja vierailta mm. seniori- ja muiden yhdistysten tapaamisissa on tullut ja toteutettu. Kirjaston kävijämäärät ovat myös merkittävässä kasvussa. Alkuvuonna kävijöiden keskiarvo kuu-kaudessa on ollut noin 6700, kun se aiemmin on ollut 6000 kävijän luokkaa.

Hyvinvointipalvelut koordinoivat puistoruokailun Myllymäen koulun pihalla kesäkuun kahden ensimmäisen viikon aikana. Ruokailijoita oli keskimäärin 100 lasta/päivä. Hyvinvointipalveluissa ollaan valmistautumassa Hyte- neuvotteluihin ja pohditaan ensi vuoden johdon foorumin aiheita. Syksyn aikana valmistellaan tiedonkeruuta hyvinvointikertomusta 2021–2024 varten.

Elinikäisen oppimisen- ja hyvinvointipalvelualueen osalta talouden ennuste näyttäisi ylittyvän noin 30 000 €. Tulopuolella jäädä tavoitteesta Kansalaisopiston osalta, kun loppuvuoden kurssimaksut eivät toteudu ennusteen mukaan arvioidulla tavalla.

Hyten projektitoiminta: Harrastamisen Mäntsälän mallin ja Liikkuva Mäntsälä 2025 osalta tuloutusten ajantasaisuus tulee tarkistaa. Liikkuva Mäntsälä 2025 osalta ollaan hakemassa jatkoaikaa ensi vuoden puolelle.

Osavuosisikatsaus III/2024 osalta tehdyn ennusteen tarkennuksen jälkeen ei ole tarvetta esittää elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin palveluiden osalta lisämäärärahaesityksiä.

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualue

Talousarviomuutokset

Osavuositarkastuksen 3/2024 yhteydessä valtuustolle käsiteltäväksi tulevat talousarvio- ja määrärahamuutokset:

Varhaiskasvatuspalvelut:

Kotikuntakorvausten tuloarvion lasku 55 000 eurosta 15 000 euroon. Vaikutus 40 000 euroa negatiivinen.

Varhaiskasvatusmaksujen tuloarvion lasku 700 000 eurosta 560 000 euroon. Vaikutus 140 000 euroa negatiivinen.

Muutosten vaikutus yhteensä 180 000 euroa negatiivinen talousarvion toimintatuottoihin ja toimintakatteeseen nähden.

Investoinnit	Kustannusarvio ja muutokset	TA 2024	TA muutokset 2024	TA muutosten jälkeen	Toteuma 30.9.2024	Poikkeama	Ennuste
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta							
Irtain omaisuus							
Tilojen kalustaminen							
Vaarojen ja riskien arvioinnin muk. investointitarp. ja ops mukainen kalustaminen	Menot	-35 000		-35 000		-35 000	-35 000
Koskenrannan päiväkodin (Amanda) ensikertainen kalustaminen	Menot	-30 000		-30 000		-30 000	-30 000
Varhaiskasvatuksen asiakastietojärjestelmän hankintakulut	Menot	-45 000		-45 000	-21 825	-23 175	-45 000
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta yhteensä							
	Menot	-110 000		-110 000	-21 825	-88 175	-110 000
	Tulot						
	Netto	-110 000		-110 000	-21 825	-88 175	-110 000

Investointien toteuma näyttää syyskuun toteuman perusteella alittuvan tämän vuoden talousarvioon nähden.

Sivityksen ja hyvinvoinnin yhteiset

1000 €	TA 2024	MUUTOS	MTA 2024	TOT. 30.9.	poikkeama	TOT %	TPE 2024	TP 2023
Toimintatuotot								
Toimintakulut	-518		-518	-324	194	62,6 %	-517	-443
Toimintakate	-518		-518	-324	194	62,6 %	-517	-443

Opetuspalvelut

1000 €	TA 2024	MUUTOS	MTA 2024	TOT. 30.9.	poikkeama	TOT %	TPE 2024	TP 2023
Toimintatuotot								
Toimintakulut	2 518	-113	2 404	1 311	-1 093	54,5 %	2 115	2 162
Toimintakate	-34 480	-516	-34 996	-25 732	9 264	73,5 %	-34 659	-33 976

Varhaiskasvatuspalvelut

1000 €	TA 2024	MUUTOS	MTA 2024	TOT. 30.9.	poikkeama	TOT %	TPE 2024	TP 2023
Toimintatuotot								
Toimintakulut	1 035	-50	985	464	-521	47,1 %	805	952
Toimintakate	-17 259	-50	-17 259	-12 249	5 010	71,0 %	-17 300	-16 802

Elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin yhteiset

1000 €	TA 2024	MUUTOS	MTA 2024	TOT. 30.9.	poikkeama	TOT %	TPE 2024	TP 2023
Toimintatuotot								
Toimintakulut	533	-50	483	287	-196	59,5 %	526	457
Toimintakate	-3 690	-50	-3 690	-2 677	1 013	72,5 %	-3 770	-3 539